

Ivo van Hove regisseert 'Opening Night' over een ouder geworden steractrice op haar retour

Actrice in crisis grijpt naar drank

► 'Opening Night' gaat over een drinkende actrice die bang is voor afschrijving.

► 'Toneel is de kunstvorm van de toekomst', zegt regisseur Ivo van Hove.

Door JOWI SCHMITZ

AMSTERDAM. Steractrice Myrtle speelt een ouder geworden vrouw die snel aftakelt en uiteindelijk niet meer meetelt. Bang dat het publiek ook haar zal afschrijven grijpt ze naar de drank. Op een avond na de voorstelling staat Nancy op haar te wachten voor een handtekening. Nancy is een zeventienjarige fan in wie Myrtle haar jongere ik herkent. Mooi, passioneel en toegewijd. Als Nancy een tel later in een auto-ongeluk overlijdt, is Myrtle diep geschokt.

Het toneelstuk *Opening Night* van regisseur Ivo van Hove is een samenwerkingsverband van twee grote groepen: Toneelgroep Amsterdam en het Vlaamse NTGent. De crème de la crème van beide gezelschappen staat op het toneel. Het toneelstuk, gebaseerd op een filmscript van John Cassavetes uit 1977, ging vorige week in Gent in première, speelt momenteel in Parijs, en is vanaf woensdag in Nederland te zien.

Alsof haar angst voor het ouder worden en de dood van Nancy (Hade-wych Minis) nog niet erg genoeg is, staat Myrtle (Elsie de Brauw) met haar ex-man Maurice (Jacob Derwig) op de planken. Hij moet haar volgens het script slaan, en Myrtle kan die vernedering niet loszien van haar persoonlijk verleden met Maurice. Gaandeweg worden alle groepsleden beïnvloed door de crisis van Myrtle. Regisseur Manny (Fedja van Huêt) heeft behalve met Myrtle ook moeilijkheden met zijn vrouw Dorothee (Katja Herbers), die niet langer acteert en daardoor geen deel meer uitmaakt van zijn leven. Wat is belangrijker, werk of liefde en hoe maak je een duidelijk onderscheid tussen die twee?

Op het toneel staan niet alleen de acteurs en de technici, er loopt ook een filmploeg rond die een documentaire over de acteurs schiet. Wat de ploeg filmt wordt close-up op videoschermen getoond. Het versterkt het overweldigende effect van *Opening Night*.

Regisseur Ivo van Hove heeft erva-

ring met werk van Cassavetes. Hij regisseerde eerder *Koppen (Faces)* tijdens het Holland Festival in 1996. Dat het een filmscript betreft vindt hij geen probleem. „Cassavetes laat ruimte voor een regisseur om zijn eigen verhaal te vertellen. Je kunt iets heel anders maken dan de filmversie.”

Het decor, ontworpen door Jan Versweyveld, is ook geen imitatie van het filmdecor. Wel laat het alle ruimte voor de verhalen-in-de-verhalen en de dubbele bodems. Op het toneel staat een grote repetitietafel, er zitten technici achter de schuiven, er lopen kabels over de vloer, en, nauwelijks zichtbaar voor het publiek in de zaal, er is achter de schermen nog een tribune waar toeschouwers op plaats kunnen nemen. „Zorg dat je op die tribune terecht komt,” tipt Van Hove, „want dan zit je midden in de actie.”

Omdat er meerdere verhaallijnen door elkaar lopen, klinkt het geheel nogal chaotisch. Van Hove beamt dit, maar belooft dat het stuk in de praktijk een 'glashelder' is. „Ik beschouw *Opening Night* als een familiestuk, over een theaterfamilie die zich in de baarmoeder twee weken voorafgaand aan de première bevindt. Overdag wordt er gerepeteerd en 's avonds wordt het stuk uitgeprobeerd. Je ziet als publiek hoe dat gaat. Er is kritiek op de kostuums, er zijn onderlinge ruzies, het is een grote troep, kortom, een typisch theatergezelschap. Maar uiteindelijk blijkt iedereen hetzelfde te zoeken. Het gaat allemaal om de beste manier van leven, zelfs als die niet ideaal is. Tegen het einde blijkt dat Cassavetes een ode aan de liefde heeft geschreven.”

Van Hove is blij met het stuk en hij is blij met de samenwerking met NTGent, die ook volgend seizoen een paar grote toneelstukken zal opleveren. Het levert hem een vrijheid op, die hij in het Nederlandse theater node mist. „Ik geloof in ensembles en in voorstellingen voor de grote zaal. Het samenbrengen van acteurs van NTGent met die van Toneelgroep Amsterdam creëert een geweldig ensemble. En al klinkt het paradoxaal, in de grote zaal spelen is de meest intieme vorm van theater. Er zijn zoveel mensen op het toneel dat je als publiek een deel wordt van het stuk. In het geval van *Opening Night* is dat door de tribune op het toneel zelfs letterlijk het geval.”

Theater is volgens Van Hove de kunstvorm van de toekomst: „Het be-

staat namelijk bij gratie van het direct, haast fysieke contact tussen maker en toeschouwer. Menselijk contact, daar krijgen we steeds minder van. Theater is de enige kunstvorm die je niet thuis kunt bestellen.”

6 april t/m 27 mei: Amsterdam, Rotterdam en Gent. www.toneelgroepamsterdam.nl.

Films op toneel

Films die tot toneelstukken werden bewerkt lijken dit seizoen in de mode te zijn:

Opening Night door Toneelgroep Amsterdam

Abigail's Party door Het Vervolg

Paris, Texas van Wim Wenders door de Paardenkathedraal

Dood in Venetië door het Onafhankelijk Toneel en Galama & Kho.

One Flew over the Cuckoo's Nest door Joop van den Ende

Herfstsonate van Bergman door Hummelinck Stuurman

Mephisto door Hummelinck Stuurman, met Huub Stapel.

Ivo van Hove

1958 geboren in België.

1981 theatercarrière begonnen als toneelregisseur met performance-achtige voorstellingen.

1990 - 2000 directeur van Het Zuidelijk Toneel, waar hij al snel lieveling van de Nederlandse toneelkritiek werd, mede door zijn regies van toe-

nelstukken van Eugene O'Neill.

1997-2004 directeur van het Holland Festival.

2001-heden directeur van Toneelgroep Amsterdam. Dit seizoen gaan drie van zijn voorstellingen in repriese:

1. *Scènes uit een huwelijk* (Ingmar Bergman)
2. *Het temmen van de feeks* (William Shakespeare)
3. *Kruistochten* (Alan Ayckbourn).

Op **22 juni** van dit jaar gaat *Hedda Gabler* tijdens het Holland Festival in première.

Ivo van Hove woont in Antwerpen en Amsterdam, samen met zijn vaste vormgever Jan Versweyveld.

John Cassavetes (1929-1989)

Cassavetes maakte **twalf** films.

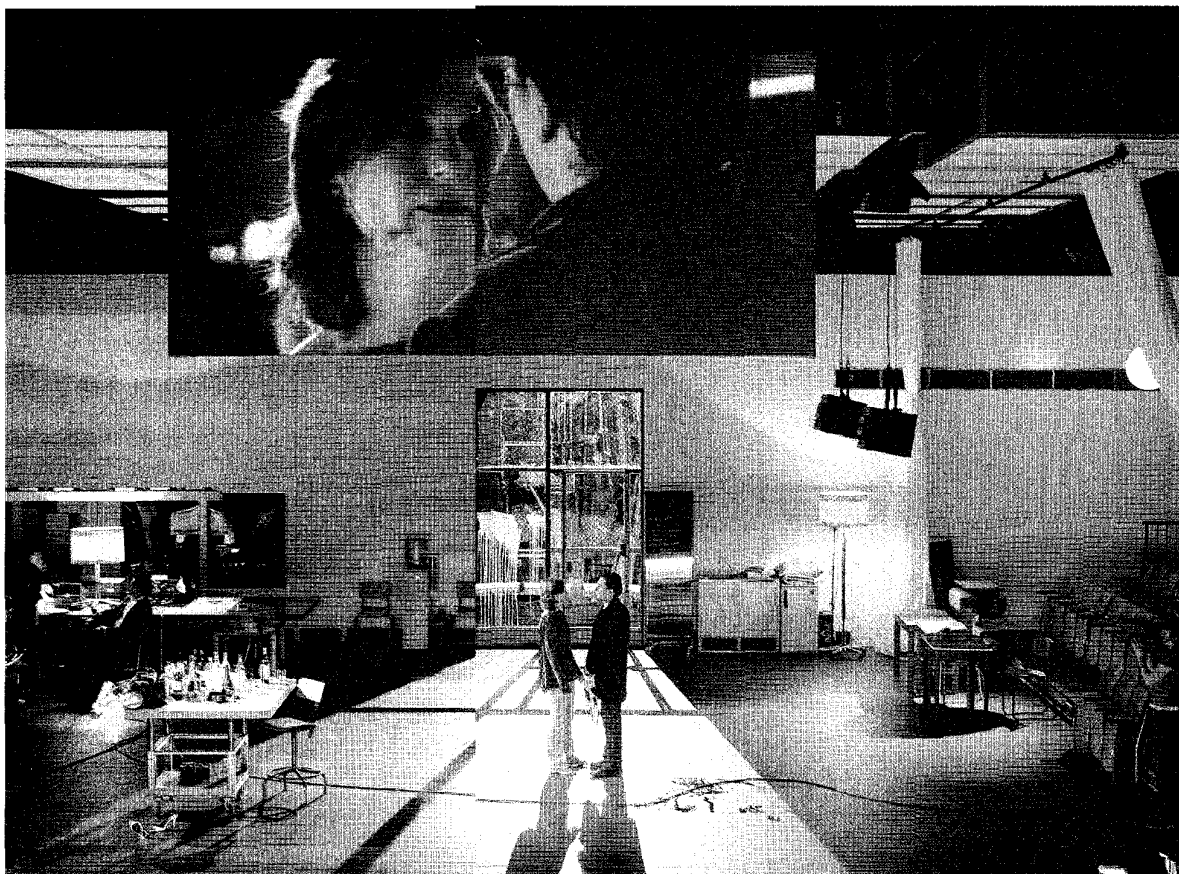
Debuut: *Shadows* (1959), betaald door vrienden, familie en via een inzamelingsactie op de radio. Bleef in Amerika vrijwel onopgemerkt, maar won een prijs op het Filmfestival van Venetië.

Enig **succes** had hij met *Faces* in 1968 (later ook door Ivo van Hove voor toneel bewerkt) en *Husbands*.

In de **jaren zeventig** maakte hij zijn drie **meesterwerken**:

1. *A Woman Under Influence* 1974
2. *The Killing of a Chinese Bookie* (1976)
3. *Opening Night* 1977.

Acteur: Lange tijd kon Cassavetes zijn films financieren door zijn werk als acteur. Hij speelde in *The Dirty Dozen*, *Rosemary's Baby*, *The Killers*, en in zijn eigen film *Opening Night*, samen met zijn vrouw, actrice Gena Rowlands, die ook in zijn andere films meespeelde. Zijn zoon is de regisseur Nick Cassavetes.

Elsie de Brauw en Jacob Derwig repeteren een scène uit 'Opening Night', dat op 6 april in première gaat.
Foto Jan Versweyveld Toneelgroep Amsterdam